
Analiza evoluției teritoriale a Produsului Intern Brut

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE (*actincon@yahoo.com*)

Academia de Studii Economice din București / Universitatea „Artifex” din București

Drd. Georgeta Bardașu (*georgeta.lixandru@yahoo.com*)

Academia de Studii Economice din București

Drd. Andreea – Ioana MARINESCU (*marinescu.andreea.ioana@gmail.com*)

Academia de Studii Economice din București

Abstract

Produsul intern brut, ca indicatorul cel mai complet de rezultate, este relevant în modul în care se analizează, atât la nivel național, cât și în structură teritorială, pe județele și regiunile de dezvoltare ale țării, modul în care acesta participă la realizarea produsului intern brut. În mod cert, produsul intern brut pe cap de locuitor și mai ales produsul intern brut pe cap de locuitor exprimat în prețurile parității de cumpărare ale anului 1995 sunt cei mai relevanți indicatori care dau o relație corectă și complexă asupra nivelului de trai al populației dintr-o țară. Realizarea produsului intern brut este influențată de o serie de factori și aceasta poate fi analizată pentru a identifica în ce măsură aceștia își aduc sau nu contribuția la modificarea produsului intern brut. Un element important îl reprezintă modul în care, în structură teritorială, fiecare componentă administrativă își va aduce contribuția la realizarea produsului intern brut. Din acest punct de vedere autorii se concentrează pe a identifica modul în care fiecare din județele și regiunile de dezvoltare economică a României își aduc contribuția la realizarea produsului intern brut. În articol se fac referiri la contribuția județelor și aceasta este relevantă pentru că putem să identificăm modul în care resursele locale sunt utilizate, modul în care capacitatea folosirii forței de muncă prin agenții economici existenți dar și prin perspectiva creării altor locuri de muncă prin investiții. Din punct de vedere al contribuției județelor putem constata că pe regiuni de dezvoltare care înglobează mai multe județe, cele din partea centrală au o contribuție ridicată și un nivel de creștere care presupune existența condițiilor de structură și de societăți comerciale, valorificarea factorului uman și a resurselor. În această situație, regiunea București-Ilfov sau regiunea Nord-Est, regiunea Sud-Vest au contribuții serioase. Alte județe privind capacitatea de a-și aduce o contribuție mai serioasă la formarea produsului intern brut an de an.

Cuvinte cheie: *Produs Intern Brut, agregate, PIB teritorial, rata creșterii, structură teritorială*

Clasificarea JEL: E01, E64

Introducere

Analiza realizării produsului intern brut în profil teritorial este esențială deoarece relevă modul în care fiecare unitate administrativă (județ sau regiune teritorială de dezvoltare) poate să-și aducă contribuția la realizarea produsului intern brut. După ce se definesc elementele esențiale privind semnificația indicatorului produs intern brut pe locuitor se menționează unele aspecte legate de structura economico-socială a țării în profil teritorial fond pe care se continuă o analiză în care sunt prezentate date concrete în legătură cu realizarea produsului intern brut în regiunile administrative ale țării. De asemenea, pe o perioadă de 11 ani, pentru cele 8 regiuni de dezvoltare ale țării, sunt prezentate date care relevă evoluția PIB-ului în prețuri comparabile pe un locuitor exprimate în euro pe aceste coordonate. Sunt prezentate tabele semnificative, care pun în evidență, modul în care a evoluat produsul intern brut până în anul pentru care avem date definitive, 2015, atât pe total cât și pe regiuni de dezvoltare ale țării. De asemenea, se fac referiri în legătură cu potențialul pe care îl au unele regiuni ale țării, de a-și crește participarea la formarea produsului intern brut prin utilizarea mai bună a resurselor de care dispune fiecare regiune precum și a potențialului uman, de asemenea, de care dispune fiecare regiune. În sensul celor de mai sus rezultă clar o dezvoltare intensivă a fiecărei structuri administrative, are ca efect creșterea pe total țară a produsului intern brut și implicit a produsului intern brut pe un locuitor. În felul acesta dacă vom calcula produsul intern brut pe un locuitor putem stabili și nivelul de satisfacere a nevoilor de trai, a calității vieții din fiecare regiune a țării. Ca o concluzie a modului diferențiat în care se realizează organizarea producției, a investițiilor în fiecare județ, este și migrația internă, în care o parte a forței de muncă se deplasează către județele cu potențial economic mai ridicat, sau chiar în străinătate unde pot obține veniturile necesare pentru satisfacerea nevoilor de zi cu zi. Ar putea fi utilizați în analiza aceasta structurală a realizării produsului intern brut și modul în care evoluează anumiți indicatori macroeconomici. Avem în vedere în primul rând șomajul, pe zone administrative care este strâns corelat cu nivelul realizării produsului intern brut în aceste regiuni.

Literature review

Agrawala and Matsab (2013) au analizat unele aspecte referitoare la riscul de șomaj și deciziile de finanțare a întreprinderilor. Anghelache, Anghel, Marinescu, Mirea and Petre (Olteanu) A. (2018) au realizat un studiu privind evoluția PIB în România. Anghelache, (2017) a efectuat o analiză complexă a factorilor de influență asupra evoluției Produsului Intern Brut românesc. Anghelache, Anghelache and Stanciu (2015) au realizat un model de analiză a corelației dintre dinamica soldului investițiilor străine directe și

evoluția Produsului Intern Brut în structura teritorială. Anghelache, Mitruț and Voineagu (2013) au prezentat rolul și mecanismul Sistemului Conturilor Naționale. Anghelache (2008) o lucrare de referință în domeniul statisticii economice. Bosker (2009) a abordat o serie de elemente privind evoluția spațială a disparităților Produsului Intern Brut regional în Europa. De Michelis and Monfort (2008) au prezentat noțiuni cu privire la PIB și convergența regională. Garin, Lester and Sims (2016) au prezentat căi de direcționare a PIB-ului nominal. Maza, Hierro and Villaverde (2012) a examinat rolul spațiului în dinamica distribuției veniturilor în regiunile europene.

Metodologie, date, rezultate, discuții

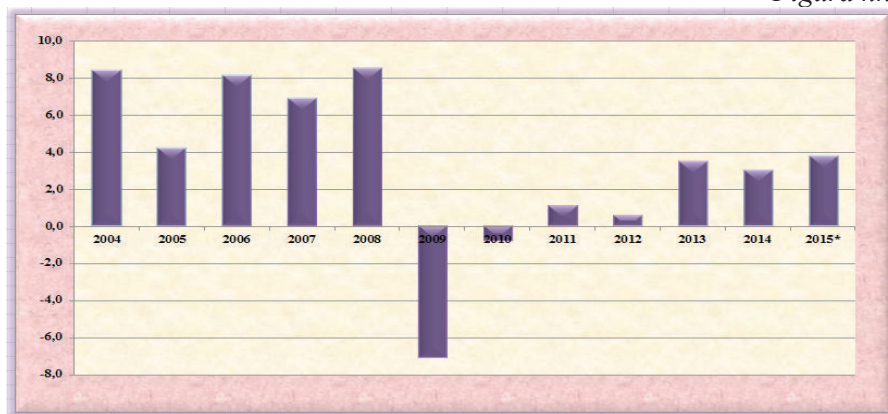
- După un studiu aprofundat al evoluției economiei mondiale, dar și al economiei României putem constata că efectele crizei financiare care s-a declanșat și în România în anul 2008 aduce efecte deosebite și greu de anticipat asupra evoluției de moment și pe un termen scurt a economiei țării noastre. România, cu o strategie discutabilă din punct de vedere al modului în care au fost așezate prioritățile macroeconomice, nu a putut să facă față crizei care a venit ca un tăvălug pentru întreaga Europă, dar mai ales pentru economia României. Relațiile economice erau necoordonate, planul sau mai bine zis programul de guvernare era oarecum stabilit pe alte condiții a avut ca efect aducerea României într-o situație destul de delicată. România ca membră a Uniunii Europene ar fi trebuit să aibă un plan de măsuri concret care să se coreleze și cu strategiile Uniunii Europene într-o perioadă cu așa efecte asupra economiei naționale. România are un program de creștere economică durabilă pe termen scurt, mediu și lung, dar din păcate acesta nu a fost suficient de bine stabilit, corelat la nivel macroeconomic, aspect care a determinat o macrostabilitate a României pentru moment. Cunoaștem că “în disperare de cauză” în fața unui asemenea val de efecte nebanuite, conducerea României din acea perioadă a recurs la credite bancare contractate cu Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional și Banca Europeană de Dezvoltare. Concomitent s-au întreprins și măsuri sociale nepopulare cum au fost reducerile de salarii cu 25%, reducerea chiar și a pensiilor deși erau suficient de mici, cu 15%, dar mai ales, întârzierea punerii în aplicare a unor programe de măsuri în domeniul social. Toate acestea impun acum, la momentul trecut după criza economico-financiară, necesitatea intensificării eforturilor pentru a stabili un program care să asigure perspectiva certă prin măsuri concrete de evoluție a României. Din păcate pentru țara noastră, criza financiar-economică a venit la scurt timp după ce România a aderat la Uniunea Europeană în 2007, așa încât programele, unele dintre ele destul de îngăduitoare stabilite de Uniunea Europeană în vederea standardizării economiei românești și aducerii acesteia

la nivelul standardelor europene a întârzit și au apărut mai multe amânări sau prelungiri a termenelor de acțiune. Pentru România este necesar să găsească o cale, bazată în primul rând pe posibilitățile interne, așa încât să poată să stabilească singură modul în care va evolua economia în perioada următoare.

- Criza economico-financiară a avut multe efecte mai ales în domeniul financiar-bancar, în domeniul economic, în domeniul investițiilor și nu în ultimul rând la nivelul posibilității de a pune în practică programe de măsuri care să asigure ridicarea salariilor, a veniturilor și pe această cale a standardelor economiei românești. România, pe fondul unei crize cu efecte din toate părțile a avut o evoluție discutabilă, în sensul că unii indicatori macroeconomici de rezultate au continuat un curs mai lent de creștere, în alte împrejurări, alți indicatori au avut un efect negativ asupra economiei naționale și a situației social-economice în general. Analiza rezultatelor obținute de România în perioada crizei economico-financiare imediat după aceasta se poate realiza prin considerarea evoluției indicatorului produs intern brut, evoluției indicatorului produs intern brut/ un locuitor, a parității puterii de cumpărare, precum și evoluția altor indicatori care dau semnificație asupra evoluției economiei.

**Rata de creștere a PIB-ului real în România
(modificare procentuală față de anul precedent)**

Figura nr. 1

Sursa: EUROSTAT (<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>)

Produsul intern brut a avut o tendință de creștere după ce a depășit anul 2012. Anul 2012 a început cu o creștere dar pentru a acoperi toate pierderile înregistrate până în acest moment trebuie să se depună eforturi susținute. Dintr-un simplu calcul efectuat pornind de la nivelul înregistrat de produsul intern

brut la nivelul anului 2007, ținând seama de evoluția ulterioară, consider că recuperarea ulterioară pentru a ajunge la același nivel al anului 2007 trebuie să treacă cel puțin 6-7 ani așa încât chiar dacă după anul 2013 au început creșteri, acestea se vor atenua după ce se vor recupera integral pierderile înregistrate în perioada respectivă.

Evoluția trimestrială a Produsului Intern Brut

Tabelul nr. 1

		Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	An
- în % față de perioada corespunzătoare din anul precedent -						
Serie brută	2015	104,4	103,5	103,8	104,0	103,9
	2016	104,3	106,0	104,3	104,8	104,8
	2017	105,7	-	-	-	-
Serie ajustată sezonier	2015	104,0	103,7	104,0	104,2	-
	2016	104,0	105,7	104,5	105,0	-
	2017	105,6	-	-	-	-
- în % față de trimestrul precedent -						
Serie ajustată sezonier	2015	101,3	100,0	101,9	101,0	-
	2016	101,1	101,6	100,7	101,5	-
	2017	101,7	-	-	-	-

Sursa: Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr.. 58/8 martie 2016

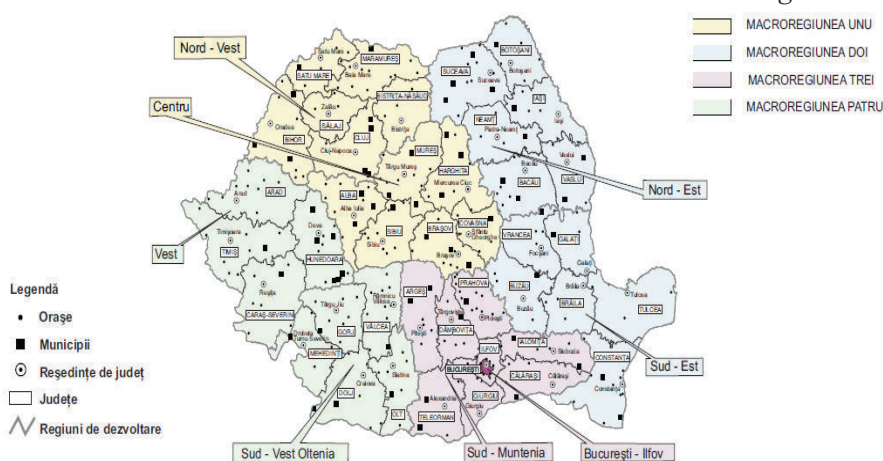
Analiza structurală, în dinamică a produsului intern brut, am efectuat-o atât pe total cât și pe anumite caracteristici factoriale. Din acest punct de vedere structurile sunt: teritoriale, după utilizări, după surse, temporale (trimestriale), structura consumului, structura repartizării produsului intern brut pentru investiții și venituri care să acopere consumul etc.

- Primă analiză am spus că este cea după repartizarea teritorială. Există o disparitate a rezultatelor obținute prin produsul intern brut pe regiuni de dezvoltare și județe. Pornind de la legea 151 din 1991 modificată prin legea 315 din 2004 am încercat gruparea rezultatelor obținute în PIB-ul calculat pe cele 8 regiuni de dezvoltare. Strategia de dezvoltare națională nu trebuie să se bazeze pe principiul care exista înainte de anul 1990 când se vorbea de o strategie națională de eliminare a disparităților de dezvoltare între regiunile țării. Așa de pildă cunoaștem că în perioada respectivă s-au construit combinate siderurgice la Călărași, la Hunedoara, Reșița sau în altă parte din simplu motiv ca se dorea o repartizare judicioasă a forțelor de muncă. Nu se ținea seama de resursele locale, de mijloacele de aprovizionare și costul transportului materiilor prime

așa încât, în cele din urmă, dacă am face o analiză aprofundată, am constata că unele dintre aceste rezultate au fost pur și simplu nefavorabile. În realitate, trecând peste neajunsurile procesului de privatizare a industriei din țara noastră care a avut la bază ori deficiențe, ori alte interese, vom constata totuși că întreaga industrie românească a fost aproape de nimic. Dăm exemplu combinatul siderurgic din Galați care a rămas singurul în domeniu care are încă o activitate consistentă, dar care se află în fața perspectivei de a se închide. Motivele pentru un asemenea proces pentru combinatul siderurgic din Galați sunt două: una, dezinteresul investitorului străin care plătind puțin, a investit și mai puțin, iar al doilea este o directivă a Uniunii Europene care prevede ca pentru eliminarea unor neajunsuri, să le spunem doar atât, vor trebui să cedeze acest combinat pe care să îl „acapareze” o mare firmă de profil din Italia. Revenind la analiza structurală regională constatăm că interesul europenilor sau din alte zone ale globului ar contribui la dezvoltarea prin privatizare a României a avut rezultate diferite în funcție de fiecare regiune. Așa de pildă conform unor analize efectuate de forul acesta rezultă că exceptând trei regiuni, București-Ilfov, regiunea de Vest și regiunea de Centru, celelalte cinci regiuni sunt cu dificultăți deosebite în a putea să-și reorganizeze și pună la punct echilibrarea dezvoltării economice. În treacăt fie spus, sunt câteva regiuni, București-Ilfov, Vest și Centru, în care datorită a trei factori importanți rezultatele sunt în continuare bune. Aceasta înseamnă că au existat capacități de producție care au putut fi reorganizate și adaptate nevoilor actuale.

Realizarea PIB pe regiuni de dezvoltare

Figura nr 2

Sursa: Institutul Național de Statistică, „România în cifre”

Au existat posibilități de transport și facilități de altă natură și nu în ultimul rând resurse de forță de muncă și chiar resurse naturale. România ocupă cu 64% din media europeană o poziție negativă în ceea ce privește situația regiunilor cu probleme. Astfel, regiunea de Nord-Vest are cele mai mari probleme, adică reprezintă la 34% acoperire a nevoilor și posibilităților de dezvoltare industrială. Alte regiuni, respectiv Sud-Vest Oltenia, Sud-Muntenia și Nord-Est cu procente cuprinse între 41 și 48% se află în zona negativă a capacității de dezvoltare a economiei. Pentru a face o clasificare și mai riguroasă asupra capacității de producție și a veniturilor, PIB-ului calculat pe fiecare regiune constatăm că în țara noastră, în unele regiuni produsul intern brut pe locuitor calculat la paritatea puterii de cumpărare ajunge de-abia la 50% din acest ultim indicator. În România există o singură regiune, București-Ilfov, care este peste media Uniunii Europene cu 129%, deci cu 29 de procente peste media europeană, în rest doar alte două regiuni, regiunea de Vest și regiunea de Centru depășesc cu opt respectiv două procente media europeană. PIB-ul pe locuitor calculat în județele țării reflectă aceeași ierarhizare, la nivel de județ de data aceasta, după capacitatea de producție. Din punct de vedere al structurii regionale, constatăm că multe din regiunile României, categorisite din punct de vedere al indicatorului produs intern brut calculat la paritatea puterii de cumpărare se află mult în urma celorlalte regiuni din Uniunea Europeană. Desigur, datele de care dispunem evidențiază și evoluția în timp a fiecărei regiuni și am luat doar perioada 2005-2015 pentru a reliefa produsul intern brut în prețuri comparabile pe locuitor și pe regiuni de dezvoltare, acest indicator fiind calculat în euro/locuitor. Vom constata din nou și din studiul acestui tabel că regiunea București-Ilfov a înregistrat nu numai cel mai înalt nivel – 19.070 euro/locuitor în 2005- dar a avut și creșteri substanțiale, ajungând la 44.154 euro/locuitor în anul 2015. Același trend s-a înregistrat și în anii următori, până în 2017. O altă regiune cu posibilități este Sud-Muntenia care a pornit de la 10.178 euro/locuitor în 2005 calculat desigur tot în prețuri comparabile și a ajuns la 20.204 euro/locuitor în anul 2015. Regiuni cu rezultate din cele mai slabe sunt regiunea Sud-Vest Oltenia care avea în anul 2005 un produs intern brut pe locuitor calculat în prețuri comparabile de 6561 euro/locuitor ajungând apoi în 2015 abia la 11.382 euro/locuitor. Este regiunea cu cele mai sensibile rezultate. După aceasta urmează regiunea Vest care în anul 2005 înregistra un produs intern brut în prețuri comparabile pe un locuitor de 7.142 euro având o creștere oarecum uniformă cu excepția anului 2009 care este după criza economică la care se înregistrează aproape la toate regiunile o scădere, dar după aceea se reintensifică nivelul evolutiv ajungând la 14.655 euro/un locuitor calculat în prețuri comparabile în anul 2015.

**Evoluția PIB în prețuri comparabile pe locuitor, pe regiuni de dezvoltare
EUR/locuitor**

Tabelul nr. 2

GEO/TIME	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nord-Vest	9407	11675	15143	16080	13876	14294	14541	15146	16232	17250	18267
Centru	9057	11335	14590	15779	13691	14224	14617	15152	15941	16454	17368
Nord-Est	8964	10787	13630	15030	12977	13332	13503	13746	14792	15107	15864
Sud-Est	9089	11051	13328	14698	12598	13492	14032	14523	16321	16925	17772
Sud - Muntenia	10178	12482	15472	17639	15575	15872	16509	15916	17612	19532	20404
Bucuresti - Ilfov	19070	22946	30440	37846	30118	32534	36278	35487	38652	40277	44154
Sud-Vest Oltenia	6561	8138	10126	11074	9537	10080	10518	10384	10875	10891	11382
Vest	7842	9940	12562	14128	11934	12764	13189	13050	13712	13815	14655

Sursa de date: EUROSTAT (<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>)

Iată, deci, că pe baza datelor furnizate de Eurostat, date care sunt nediscutabile am ajuns la această situație care la nevoie poate fi extinsă, dar ne limităm la a spune doar că sunt suficient de multe regiuni ale României în mare suferință din punct de vedere al rezultatelor stabilite prin indicatorii de rezultate calculați, respectiv produsul intern brut în prețuri comparabile, la paritatea puterii de cumpărare.

Concluzii

Din acest articol se desprind o serie de concluzii care relevă, în primul rând faptul că managementul structurilor administrative este un element important care poate conduce la creșterea produsului intern brut în entitatea administrativă considerată. Bugetele locale pot fi utilizate în mai mare măsură și pentru investiții locale, pentru inițierea de proiecte competitive care să primească aprobările pentru a putea accesa fonduri comunitare. Dar în același timp, fiecare județ sau regiune economică de dezvoltare, poate să contribuie la creșterea produsului intern brut în zona respectivă, în atragerea de investiții străine care să dezvolte societățile deja existente să le extindă prin înființarea de noi societăți comerciale. În sensul celor de mai sus rezultă clar o dezvoltare intensivă a fiecărei structuri administrative, are ca efect creșterea pe total țară a produsului intern brut și implicit a produsului intern brut pe un locuitor. În felul acesta dacă vom calcula produsul intern brut pe un locuitor putem stabili și nivelul de satisfacere a nevoilor de trai, a calității vieții din fiecare regiune

a țării. Ca o concluzie a modului diferențiat în care se realizează organizarea producției, a investițiilor în fiecare județ, este și migrația internă, în care o parte a forței de muncă se deplasează către județele cu potențial economic mai ridicat, sau chiar în străinătate unde pot obține veniturile necesare pentru satisfacerea nevoilor de zi cu zi. Ar putea fi utilizați în analiza aceasta structurală a realizării produsului intern brut și modul în care evoluează anumiți indicatori macroeconomici. Avem în vedere în primul rând șomajul, pe zone administrative care este strâns corelat cu nivelul realizării produsului intern brut în aceste regiuni.

Bibliografie

1. Agrawala, A., Matsab, D. (2013). Labor unemployment risk and corporate financing decisions. *Journal of Financial Economics*, 108 (2), 449–470
2. Anghelache, C., Anghel, M.G., Marinescu, A.I., Mirea, M. and Petre (Olteanu) A. (2018). Study on the Historical Evolution of Gross Domestic Product in Romania. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 3, 184-203
3. Anghelache, C. (2017). *România 2017. Starea economică la un deceniu de la aderare*, Editura Economică, București
4. Anghelache, C., Anghelache, G.V., and Stanciu, E. (2015). The dynamics of the DFI sold correlated with the evolution of GDP in territorial structure – model of analysis. *Romanian Statistical Review Supplement*, 10, 120-127
5. Anghelache, C., Mitruț, C. and Voineagu, V. (2013). *Statistică macroeconomică. Sistemul Conturilor Naționale*, Editura Economică, București
6. Anghelache, C. (2008). *Tratat de statistică teoretică și economică*, Editura Economică, București
7. Bosker, M. (2009). The spatial evolution of regional GDP disparities in the ‘old’ and the ‘new’ Europe. *Regional Science*, 88 (1), 3-27
8. De Michelis, N. and Monfort, P. (2008). Some reflections concerning GDP, regional convergence and European cohesion policy. *Regional Science Policy & Practice*, 1 (1), 15-22
9. Garin, J., Lester, R. and Sims, E. (2016). On the Desirability of Nominal GDP Targeting. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 69, 21–44
10. Maza, A., Hierro, M. and Villaverde, J. (2012). Income distribution dynamics across European regions: Re-examining the role of space, *Economic Modelling*, 29 (6), 2632-2640
11. *** Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 58/8 martie 2016
12. *** Institutul Național de Statistică, „România în cifre”